

Окрім того, дослідники проходять повз того факту, що зазначеним законом зміни були внесені не тільки до КК України, а й до Кримінально-виконавчого кодексу України (КВК України), Кримінального процесуального кодексу України (КПК України), законів України «Про попереднє ув'язнення» та «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»[2]. При цьому такі зміни, за винятком змін до останнього з названих законів, свідчать про посилення кримінально-правової репресії стосовно осіб, засуджених за вчинення злочинів, передбачених статтями 255, 255-1 та 255-2 КК України, порівняно з особами, засудженими за вчинення інших злочинів.

Зважаючи на викладене, дослідження санкцій статей КК України, що передбачають кримінальну відповідальність за нові кримінальні правопорушення проти громадської безпеки, особливостей виконання передбачених ними покарань, а також можливих проблем, пов'язаних з таким виконанням, потребує більш детального вивчення, хоча б на рівні наукової статті. Таке дослідження дозволило б не тільки проаналізувати встановлені цими санкціями покарання та порядок їх відбування, але і більш глибоко з'ясувати природу нових злочинів.

Список бібліографічних посилань

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 10.03.2021).
2. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо відповідальності за злочини, вчинені злочинною спільнотою : Закон України від 04.06.2020 № 671-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671-20> (дата звернення: 10.03.2021).

Одержано 12.03.2021

УДК 343.66

Марія Сергіївна ПАРХОМЕНКО,

студентка 2 курсу

*ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

Науковий керівник:

Ольга Леонідівна БЕСПАЛЬ,

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри конституційного,
адміністративного та кримінального права*

*ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

ПОНЯТТЯ І ПРИЧИНИ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Відповідно до ч.1 ч.2 ст.3 СК України, сім'я є первинним та основним осередком суспільства; сім'ю складають особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки [1]. Сім'я – це специфічний інститут, якому характерно переживати різні етапи кризи, яка має також свій вияв у породженні домашнього насильства, що порушує права та інтереси її членів. Так, в українських сім'ях поширеною є проблема домашнього насильства, зокрема, за даними Міністерства соціальної політики протягом 2020 року в Україні спостерігається зростання звернень з приводу насильства на 66%, у числі усіх звернень про домашнє насильство – найбільше від жінок: 86%, чоловіки – 12% і 2% – діти [2]. Тобто, дана проблема є актуальною для України та потребує нагального вирішення як на державному рівні, так і на соціальному, аби запобігти падінню інституту сім'ї.

Згідно із статтями 3, 21, 28 Конституції України, честь, гідність та життя людини є найвищою соціальною цінністю, які не повинні зазнавати неповаги у будь-якому її прояві, як наприклад – домашнє насильство [3]. З метою запобігання та протидії цьому явищу, була прийнята Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами [4]. Саме цей документ, який також називають Стамбульською конвенцією, є одним із ефективних інструментів запобігання даному явищу. Вказаний міжнародний нормативно-правовий акт являє собою новаторську міжнародну угоду, покликану скоординовано розв'язати проблему домашнього насильства. Зокрема, дана Конвенція спирається на запобігання, захист, кримінальне переслідування та скоординовану політику [4]. Однак, цей нормативно-правовий акт досі не ратифікований Україною. Разом з тим, у 2017 році був прийнятий Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» [5]. Цей закон конкретизував поняття домашнього насильства відповідно до п.3 ст.1, як діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь [5]. У зв'язку із прийняттям цього закону, були внесені зміни до КК України, який було доповнено ст. 126-1, що поліпшило ситуацію із запобіганням та протидією домашньому насильству [6]. Тобто, в Україні простежується стрімке зростання правового регулювання даної актуальної проблеми, яке має свій вияв у встановленні відповідної криміналізації.

Звичайно що, домашнє насильство не є безпричинним. Так, деякі вчені виділяють наступні причини, що призводять до домашнього насильства:

- соціальні (напруження, конфлікти, насильство в суспільстві; пропагування в засобах масової інформації насильства як моделі поведінки);
- економічні (матеріальні нестатки; відсутність гідних умов життя та одночасно – відсутність умов для працевлаштування і заробітку грошей; економічна залежність; безробіття);
- психологічні (стереотипи поведінки);
- педагогічні (відсутність культури поведінки – правової, моральної, громадянської, естетичної, економічної, трудової);
- соціально-педагогічні (відсутність усвідомленого батьківства, сімейних цінностей у суспільстві, позитивної моделі сімейного життя на засадах ґендерної рівності, сімейного виховання на основі прав дитини);
- правові (ставлення до насильства як до внутрішньої сімейної проблеми, а не як до негативного суспільного явища, до членів сім'ї – як до власності; недостатня правова свідомість);
- політичні (схильність до ґендерних стереотипів; недостатній пріоритет проблем сім'ї та ґендерної рівності; увага до материнства й дитинства, а не до сім'ї загалом; брак уваги до батьківства, чоловіків);
- соціально-медичні (відсутність репродуктивної культури у населення, відповідального батьківства, системи сімейних лікарів; алкоголізм, наркоманія, агресія тощо);
- фізіологічні та медичні (порушення гормонального фону, обміну речовин, швидкості реакцій; прийом збуджувальних лікарських препаратів; хвороби нервової системи тощо) [7, с. 45].

Вважаємо, що наведений перелік не є повним і його варто доповнити причинами, які зумовлені релігійними переконаннями. Саме на ґрунті розбіжностей в релігійних

поглядах нерідко виникають конфліктні ситуації в сім'ї, а це в результаті призводить до вчинення домашнього насильства.

Отже, проблема домашнього насильства, як і в багатьох державах світу, є актуальною і для України. Безумовно, що встановлення причин домашнього насильства має велике значення, оскільки це дозволить в подальшому розробити дієві та ефективні заходи щодо запобігання домашньому насильству, яке особливо негативно впливає на фізичне та психічне здоров'я дітей, які також нерідко стають його жертвами. Тож, незважаючи на те, що до недавнього часу дана тема замовчувалась і залишалась у стінах певної родини, є сподівання, що із наближенням українського законодавства, внутрішньої політики загалом до європейських стандартів, буде створений дієвий механізм із врегулювання питання домашнього насильства, а в українських сім'ях набудуть пріоритету європейські цінності інституту сім'ї, де кожен член родини повинен поважати права та свободи іншого.

Список бібліографічних посилань

1. Сімейний кодекс України : Закон України від 10.01.2002 № 2947-III // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14> (дата звернення: 13.02.2021).
2. Моніторинг // Міністерство соціальної політики України : офіц. сайт. URL: <https://www.msp.gov.ua/timeline/Pokazniki-socialnoi-sferi.html> (дата звернення: 13.02.2021).
3. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 13.02.2021).
4. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами та пояснювальна доповідь (Самбул, Туреччина). 11.05.2011 // Council of Europe : сайт. URL: <https://rm.coe.int/1680093d9e> (дата звернення: 13.02.2021).
5. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19> (дата звернення: 13.02.2021).
6. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 13.02.2021).
7. Запобігання та протидія проявам насильства: діяльність закладів освіти : навч.-метод. посіб. / В. Л. Андрєєнкова, В. В. Байдик, Т. В. Войцях та ін. Київ : ФОП Нічога С. О., 2020. 196 с.

Одержано 15.02.2021

УДК 343.76

Софія Сергіївна СЕРДЮК,

*аспірантка кафедри кримінально-правових дисциплін
юридичного факультету Харківського національного
педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди*

КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИ ВИННОГО У ВЧИНЕННІ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТАТТЕЮ 270 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

За останні роки науковий аналіз таких злочинів, як порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки, умисний підпал та незаконне розведення вогню набули особливої актуальності.

Такі правопорушення призводять до тяжких наслідків таких як: травми та загибель людей і значних матеріальних збитків. Тому, необхідність надання кримінологічної